

A Pécsi Ítéltábla a Dr. Györe Ügyvédi Iroda által képviselt **felperes neve** (címe)felperesnek - a Dr. Hadházi Éva ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2011. június 16. napján kelt 10.P.21.626/2009/46. számú ítélete ellen az alperes által 47. és 49., a felperes által 48. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

### **í t é l e t e t:**

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben akként változtatja meg, hogy az alperest terhelő lejárt költségpótló-járadék összegét 1.053.320.- (egymillió-ötvenháromezer-háromszázhusz) forintra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes adóhatóság felhívására - 100.580.- (egyszázezer-ötszáznyolcvan) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket, valamint a felperesnek 15 napon belül 25.181.- (huszonötezer-száznyolcvanegy) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára - az illetékes adóhatóság felhívására - 22.539.- (huszonkettőezer-ötszázharminckilenc) forint meg nem fizetett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

### **I n d o k o l á s**

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes a fia által vezetett XXX-000 forgalmi rendszámú R típusú személygépkocsival 2007. február 11. napján utasként közlekedett a P-ről P-re vezető főúton, amikor az előttük álló gépjármű hirtelen fékezése miatt a felperes fia balra rántotta a kormányt, és frontálisan összeütközött a szemből érkező gépjárművel. A balesetkor a feltehetően alvó, hátsó ülésen közlekedő felperes biztonsági öve nem volt becsatolva, a hirtelen

fékezéstől a felperes a fejét a személygépkocsi első és hátsó ajtaja közötti merevítő oszlopba ütötte.

Az ütközés során a felperes összetett agy- és arckoponya sérülést szenvedett el, amely az orrcsont bőrrepesztett sebzésével kísért nyílt darabos orrcsonttörésből, a homlokcsont benyomatos töréséből, a csontos szemkeret felső- és alsó falának töréséből, valamint a nyaki gerincszakasz többszörös sérüléséből - az I-es csigolya ív töréséből, a nyaki VII-es csigolya hátsó ívtöréséből - tevődött össze. A baleset körülményeiből egyértelműen megállapítható, hogy a biztonsági öv felperesi használata esetén a másodlagos sérülésnek tekinthető I-es nyaki csigolyatörés és a VII-es csigolya hátsó ívtörést nem lehetett volna az ütközéskor kivédeni, azonban az elsődlegesnek tekinthető arc- és homlokcsont sérülései nem következtek volna be.

A felperesnél a P Sebészeti Klinikáján 2007. július 4-én a homlokcsontkontúr egyenetlensége miatt heterológ csontpótlást hajtottak végre, 2007. szeptember 19-én a korábbi sebészeti ellátások korrekciójára került sor, összesen három - orr, száj és homlok - plasztikai műtetre volt szükség, a legutóbbira 2008. tavaszán. A plasztikai műtétek ellenére a felperes homlokán 6 cm-es átlós elhelyezkedésű, a hajas fejbőrén részben eltakart műtéti hegek maradtak vissza, amelyek időszakosan fájdalmasak, azonban százalékban mérhető egészségkárosodásnak nem tekinthetők, azok kozmetikai, esztétikai károsodások, amelyek javulása további orvosi beavatkozástól már nem várható. A balesettel közvetlen okozati összefüggésben áll továbbá, hogy a felperes jobb kezének II. és III. ujjja a nyaki gerincsigolya sérülés miatt érzéketlen. A felperes baleset folytán bekövetkezett sérülésének gyógytartama alatt 6 hónapig éjjel-nappal, további 6 hónapig kizárólag éjjel volt köteles nyakmerevítőt viselni.

A balesetet megelőzően a felperes házastársával nagy családi életet élt, rendszeresen járt barátaival étterembe, nyaralni. A lakásához tartozó kertrészt rendszeresen gondozta, hirdetésszervező, reklámmarketinges munkaköre folytán az emberekkel való kommunikáció, utazás és reprezentálás a mindennapjai részét képező tevékenységek voltak.

Az arcán lévő sérülések miatt a felperes bezárkózott, korábbi életvitelével, munkájával kénytelen volt felhagyni, csökkent az önértékelése, a pszichés teherbíró-képessége, pszichés állapotában érzelmi hangulati, indulati labilitás, időszakos feszültségérzés, szorongás, alvászavar, csökkent alkalmazkodóképesség állapítható meg. 2008. óta rokkantsági nyugdíjban részesült, az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet megállapítása szerint a felperes akkori össz-szervezeti egészségkárosodásának mértéke 50%-ban volt megállapítható. 2010. március 1-től a felperes rokkantsági nyugellátásra való jogosultsága megszűnt, a Szakértői Intézet I. fokú Szakértői Bizottságának határozata szerint az egészségkárosodásának mértéke 40%, a felperes rehabilitálható, korábbi munkakörében foglalkoztatható.

A balesettel összefüggésben a felperesnél a nyaki gerincszakasz traumás elfajulása okozta fájdalmas mozgáskorlátozottságban és szubjektív, valamint pszichés panaszokban, az íz- és a szaglóérzék elvesztésében megnyilvánuló, maradandó testi fogyatékoság alakult ki, amely 30%-os össz-egészségkárosodást, és 100%-os professzionális munkaképesség-csökkenést eredményezett. Az arc- és homlokcsont sérüléseiből keletkezett és visszamaradt hegek tekintetében az újabb orvosi beavatkozásoktól pozitív eredmény nem várható, a felperes állapota kialakultnak tekinthető.

A XXX-000 forgalmi rendszámú R típusú személygépkocsi üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosítási szerződése alapján helytállni köteles alperesi biztosító társaság a felperes 40%-os mértékű közrehatását állapította meg és 40-60%-os mértékű, a felperesre kedvezőbb kármegosztást alkalmazva, a kárrendezési eljárás során 3.000.000.- forintot nem vagyoni kártérítés, míg 248.880.- forintot vagyoni kártérítés címén a felperesnek megfizetett.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest további 1.000.000.- forint és kamatainak nem vagyoni kártérítés címén történő megfizetésére, valamint 3.119.267.- forint lejárt jövedelempótló-járadék és kamatai, 1.408.200.- forint lejárt költségpótló-járadék és kamatai, valamint 711.677.- forint ügyvédi munkadíj megfizetésére. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 2011. július 1. napjától fizessen meg a felperesnek havonta 26.600.- forint folyamatos költségpótló és 61.145.- forint jövedelempótló-járadékot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, valamint rendelkezett az egyéb perköltség viseléséről.

Az elsőfokú ítélet megváltoztatása, a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelem elutasítása, a háztartási kisegítőre vonatkozó lejárt költségpótló-járadék 384.000.- forinttal való csökkentése, valamint a jövedelempótló-járadékra vonatkozó vagyoni kártérítési igény elutasítása érdekében az alperes fellebbezett. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor nem értékelte a felperes 20%-os, a biztonsági öv bekapcsolásának hiánya miatti baleseti közrehatását, valamint a kárenyhítési kötelezettsége körében azt a körülményt, hogy a felperes a pszichés problémái kezelésére csak alkalmalszerűen vett igénybe segítséget szakembertől, holott az adekvátan végzett szakirányú kezelésektől állapotának javulása várható. A már kifizetett 3.000.000.- forint nem vagyoni kompenzálás elegendő, így a felperes erre irányuló kereseti kérelme alaptalan. Utalt arra, hogy a háztartási kisegítő igénybevétele havi 8.000.- forint összegekben már 384.000.- forintot az elsőfokú ítélet meghozataláig megfizetett a felperesnek, így a költségpótló-járadék összege leszállítását kérte. A jövedelempótló járadék körében előadta, hogy a felperes munkaviszonya az elnehezült gazdasági helyzet miatt és nem a baleset folytán szűnt meg, a felperes házastársának megbetegedése és rokkantnyugdíjassá válása miatti szorongásos és pszichés folyamatok balesettel való okozati összefüggése sem bizonyított, így e járadék megfizetésére az alperes nem kötelezhető.

A felperes az ítélet részbeni megváltoztatása érdekében fellebbezett. Fellebbezésének indokolása szerint 2007. szeptember 1-től kezdődően háztartási kisegítő-járadék címén az alperes havi 8.000.- forintot, azaz az ítélet meghozataláig összesen 368.000.- forintot felperesnek már megfizetett, így e lejárt járadék összegét 991.800.- forintról 623.800.- forintra kérte csökkenteni. Előadta továbbá, hogy az elsőfokú bíróság nem vette számításba, hogy a vagyoni kártérítés körében az alperes a kárrendezési eljárás során 40%-os közrehatást számolva összesen 165.920.- forintot levont a ténylegesen felmerült kiadásokból, ezért - a 20%-os felperesi közrehatásra tekintettel - további 82.960.- forint vagyoni kártérítés megfizetésére köteles az alperes. Utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság a balesetet követő 9 hónapra 90.000.- forintot állapított meg lejárt gyógyszerköltségként, amelyből az alperes csak 75.000.- forintot teljesített, így további 15.000.- forint megfizetésére köteles.

A felperes az alperes fellebbezésével kapcsolatos ellenkérelmében a nem vagyoni kártérítésre és jövedelempótló-járadéokra vonatkozó ítéleti rendelkezések helybenhagyását, az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

A felperes és az alperes fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság az ítéleti tényállást helyesen, a perbeli bizonyítékok okszerű, az 1952. évi III.tv. (Pp.) 206.§-a (1) bekezdése szerinti mérlegelésével állapította meg. Az ebből levont jogi következtetésekkel is egyetértett a másodfokú bíróság.

A jogi képviselővel eljáró felek kizárólag a fellebbezésükben hivatkoztak arra, hogy az alperes az elsőfokú ítélet meghozataláig már háztartási kisegítői többletköltség címén havi 8.000.- forintot a felperesnek megfizetett, amely 368.000.- forint - az alperesi fellebbezés szerint 384.000.- forint teljesítést jelentett. Az alperes beszámítási kifogása és a felperes erre irányuló bejelentése hiányában, az 1/2011.(VII.5.) Polgári Jogegységi határozatban foglaltakra is figyelemmel, a részteljesítést beszámítani az ítélet meghozataláig az elsőfokú bíróság nem tudta.

A felperes költségpótló-járadék leszállítására irányuló fellebbezési kérelme azonban a Pp. 239.§-a folytán a másodfokú eljárásban is irányadó Pp. 146.§-a (5) bekezdésének c) pontja alapján - a keresetváltoztatás körén kívül eső - kereset leszállításnak minősül, így az alperes által is elismert, háztartási kisegítői járulékként az elsőfokú ítélet meghozataláig teljesített 368.000.- forint erejéig a lejárt költségpótló járadék összegének leszállítása nem ütközik a Pp. 235.§-a (1) bekezdésében foglaltakba.

Ezen túlmenően a felperes fellebbezésében támadta az alperesi biztosító részéről azt, hogy a pert megelőzően eszközölt 165.920.- forint kifizetésében 40%-os közrehatást számolt, ezért az utóbb megállapításra került 20%-os közrehatási mértékre figyelemmel további 82.960.- forint kompenzációra jogosult. A felperes a fellebbezésében az alperes 2009. október 19-én kelt iratában foglaltakat vette alapul, melyben ápolási és gondozási díj címén összesen 100.000.-, élelemfeljavítás

címén 45.000., háztartási kisegítő címén 165.000.-, gyógyszerköltség címén 75.000.-, telefon-többletköltség címén 9.000.-, valamint közlekedési többletköltség címén 20.800.-, azaz összesen 414.800.- forint kártérítésből a 40%-os közrehatás értékét, 165.920.- forintot levonva vállalt teljesítést.

Mivel az ítéletben az elsőfokú bíróság a fenti kifizetett összegek közül az ápolási és gondozási díjat, a háztartási kisegítőért, gyógyszerköltségért és az élelmezés feljavításáért fizetett részkártérítést tekintette csak megalapozottnak, az erre kifizetett összegek vehetők csak figyelembe. Ennek megfelelően az alperes a megítélt költségek körében kifizetett 370.000.- forintnak a 80%-ára, azaz 296.000.- forintra lett volna jogosult szemben a ténylegesen térített 248.880.- forinttal. A kifizetés különbözeteként jelentkező 47.120.- forintból azonban le kell vonni azt a 34.000.- forintot, amelyet az alperes háztartási kisegítői többletköltségként 2007. június 16-ig még megfizetett, így a felperes a fennmaradó 13.120.- forintra maradt csak jogosult.

A fentiek értelmében a másodfokú bíróság a Pp. 256/A.§-a (6) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 253.§-ának (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet - fellebbezett részében - megváltoztatva az alperest terhelő lejárt háztartási kisegítő többletköltségét 368.000.- forinttal mérsékelte, valamint 13.120.- forint különbözeti kártérítési összeget a felperes javára megítélt, így összesen 1.053.320.- forintra leszállította a lejárt költségpótló-járadék összegét, egyebekben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel érintett rendelkezéseit a Pp. 253.§-a (2) bekezdés alapján helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a fellebbezések kapcsán az alábbiakra mutat rá.

Az elsőfokú bíróság a széles körűen lefolytatott bizonyítási eljárás során az egységes bírói gyakorlatot szem előtt tartva részletesen vizsgálta a károsult felperes személyi körülményeit, életvitelében a baleset miatt bekövetkezett negatív változásokat, és ennek megfelelően helyesen állapította meg, hogy a felperes 30%-os egészségkárosodásával az alperes által kifizetett nem vagyoni kártérítési összeg - a felperes 20%-os közrehatását figyelembe véve - sem áll arányban. Az ítélet 8. oldalán az elsőfokú bíróság kellően indokát adta a bírói gyakorlat által is alátámasztott közrehatás vizsgálatnak, amelynek mértékét - ismétlés hiányában is - mind a vagyoni mind a nem vagyoni kártérítési összeg meghatározásakor figyelembe vett.

A baleset bekövetkeztekor 44 éves felperes az ütközés során szerzett orr- és homlokcsonttörése miatt íz- és szaglóérékét, mint egymással összefüggő megismerési alap-részképességét végérvényesen elveszítette. E fogyatékossága miatt a felperes étkezéseinek élvezeti jellegét felismerni, valamint az emberi tisztálkodás, mint egészségügyi létszükséglet kellékeit kiválasztani képtelen csakúgy, mint a jelenkor társadalmi felfogása szerint is a női szerepvállaláshoz tartozó háztartási feladatokat segítség nélkül ellátni. A szaglás elvesztése ezeken túlmenően életveszélyes helyzeteket is teremthet, mivel egy esetleges

gázszivárgás, különféle mérgező vegyi anyagok légköri jelenléte a felperes számára észrevétlen marad.

A becsatolt orvosi leletek és igazságügyi szakértői vizsgálatok megállapításai alapján az elvégzett korrekciós beavatkozásokkal csupán részben sikerült a műtéti hegek és a homlokcsont horpadásának eltüntetése, dr. Sz.L. aggálytalan igazságügyi orvosszakértő véleménye szerint a felperes funkciókárosodás nélküli kozmetikai jellegű arc-elváltozása élete végéig állandósult. Az időszakonként fájdalmas hegek nagyjából kozmetikai termékekkel elfedhetők, a homlokcsont horpadását azonban - annak feltöltése ellenére is - az arcmimika láthatóvá teszi. Mindehhez társul a felperes mindennapi életét megnehezítő az a körülmény, hogy a jobb kezének II. és III. ujjja időszakonként teljesen érzéketlen, így a felperes írásában, finom-motorikai tevékenységében, kézkoordinációjában egyaránt korlátozott.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a nem vagyoni kártérítés alaposságának vizsgálatakor nem pusztán a sérülés objektív, tudományos alapokon mért súlyosságát kell figyelembe venni, hanem a balesetnek a károsult személyi körülményeitől függő, egyedi - mentális, pszichés - feldolgozási képességét is. E tekintetben köztudomásúnak fogadható el az a tény, hogy az arc látható esztétikai hátrányt okozó elváltozásai más súllyal teszik elnehezültté a mindennapok kapcsolatteremtését, életét, mint egy esetleges - nem azonnal észrevehető - funkcionális hátrány.

E fenti maradványállapot pedig a felperes életét valamennyi napi tevékenységében olyan mértékben nehezítette el, amelynek ellentételezéséül a 4.000.000.- forint kárpótlás - a 20%-os közrehatás értékelésével - sem tekinthető eltúlzott mértékűnek.

Az alperes ugyancsak támadta a fellebbezésében a jövedelempótló-járulék jogalapját utalva arra, hogy a felperes pszichés állapota miatt nem képes a korábbi munkájának elvégzésére, s ekörben kárenyhítési kötelezettség-mulasztás terheli.

A Ptk. 340.§-a (1) bekezdése szerint a károsult a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A dr. Sz.L. igazságügyi orvosszakértő véleménye, valamint az elsőfokú eljárás során tett előadása (27.sz.jkv.6.o.) szerint a fokozott figyelmet, együttműködést kívánó, érzelmi megterheléssel, valamint nehéz fizikai munkával (mezőgazdasági, háztartási, házkörűli) járó feladatok végzését a jövőre nézve korlátoznia kell a felperesnek, amelyre való alkalmasságát a balesettel okozati összefüggésben álló nyaki gerincszakasz traumás elfajulása miatti maradandó mozgáskorlátozottság és a szubjektív pszichés panaszok együttesen zárnak ki.

Nem lehet ugyan teljes bizonyossággal állítani, hogy a felperesnek a gazdasági válság folytán a baleset hiányában megmaradt volna az állása, azonban orvosi leletekkel kellően igazolt az a tény, hogy a baleset bekövetkezte után a felperes munkáját ellátni nem tudta, s a felgyógyulás, valamint a korrekciós műtétek után is

rendszeresen járt kezelésekre és vizsgálatokra, s két alkalommal - 2008. október 28-án, és 2009. október 7-én - pszichológiai szakrendelésen is segítséget kért. A pszichés panaszokat döntően a műtéti hegek látványossága okozta a felperesnél, amelynek gyógyulása érdekében a Ptk. 340.§-a (1) bekezdése szerinti kárenyhítési kötelezettség körében mulasztás nem terheli a felperest.

A baleset bekövetkeztekor eredeti végzettsége szerint - mint tanítónő - nem dolgozott a felperes, azonban az emberekkel való kapcsolattartást fokozottan igénylő, társasági megjelenéssel, esetenként utazással együtt járó munkát végzett. Pszichés megterhelést, nagyfokú koncentrációkészséget igénylő munkának számít azonban a felperes balesetet nem közvetlenül megelőzően üzött valamennyi foglalkozása is, amely munkaköröket a felperes jelen állapotában szintén ellátni képtelen. A sérüléseiből visszamaradt fizikai maradványállapota pedig önmagában - a pszichés feldolgozottságtól függetlenül - beszűkíti a középkorú felperes elhelyezkedési lehetőségeit, ezért a másodfokú bíróság szerint is indokolt a jövedelempótló-járadék alperes általi további folyósítása.

Nem fogadható el a felperesnek a gyógyszerköltség utáni költségpótló járadék összegét támadó fellebbezési hivatkozása sem.

Az elsőfokú bíróság a 2007. február 11-től december 16-ig terjedő időszakra vonatkozóan fogadta el az alperes 75.000.- forint összegű teljesítését gyógyszer-többletköltség címén. Az igazságügyi szakértői véleményt alapul véve havi 10.000.- forint összegből, a 20%-os közrehatást figyelembe véve helyesen 8.000.- forint járna havonta a felperesnek, azaz a 9 hónapra összesen 72.000.- forint. Ennek alapján az alperes 3.000.- forinttal többet teljesített a 2007. június 16-át megelőző időszakban a gyógyszer-többletköltség kiegyenlítése végett, így ilyen címen járó további kártérítésre a felperes nem jogosult.

Az eljárás a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 3.§-a (1) bekezdésének h.) pontja alapján tárgyi költségfeljegyzési jog kedvezménye alá esik. A felperes fellebbezése 2/3-ad részben sikeres lett, ezért az Itv. 74.§-ának (3) bekezdése folytán irányadó 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (2) bekezdése alapján köteles a meg nem fizetett fellebbezési illeték 1/3-adának, az alperes pedig a 2/3-adának a megfizetésére. A felperesnek járó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség összegét a pernyertesség arányát figyelembe véve a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2.§-ában foglaltak alapján, az alperesnek járó ügyvédi munkadíjat a 3.§-a (2) bekezdésének a) pontja, és az (5) alapján állapította meg a másodfokú bíróság, melynek viselésére az ellenérdekű felet - az egymással szembeni kötelezettség folytán beszámítással élve -, a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése alapján kötelezte.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 256/A.§-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Dr. Szentpéteri Dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó  
bíró, Dr. Kutasi Tünde s.k. bíró